

Handläggare
Madelen Lyckedal
Telefon: 0850808516203

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2021-10-28

Granskning av handläggning av barnärenden

Redogörelse med anledning av socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning av handläggning av barnärenden 0-12 år.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden lägger redovisningen till handlingarna

Sammanfattning

Stockholms stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen. Under perioden januari till juni 2021 gjordes en granskning av handläggning av barnärenden i Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Spånga-Tensta och Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Resultatet i granskningen visar på att handläggningen generellt är rättssäker, att arbetet kring att stärka fokus på skolan som skyddsfaktor ger avtryck och att barns delaktighet har ökat i jämförelse med tidigare granskningar. Det framgår också att utvecklingsarbetet måste fortsätta. Förvaltningen använder resultatet i det egna utvecklingsarbetet för att säkerställa hög kvalitet i socialtjänsten.

I samband med att resultatet från granskningen presenterades av socialtjänstinspektörerna har stadsdelsnämnden efterfrågat en redogörelse för hur förvaltningens rutiner ser ut gällande polisanmälan i ärenden som rör våld mot barn samt hur förvaltningen upplever samverkan med skolan. Förvaltningen följer gällande lagstiftning och stadens riktlinjer kring polisanmälan i ärenden som rör våld mot barn. I de ärenden förvaltningen inte gör polisanmälningar fattas det beslutet enligt delegationsordningen av sociala delegationen. Gällande den lokala samverkan med skolorna på Kungsholmen anser förvaltningen att den fungerar bra.

Bakgrund

Stockholms stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen, med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Arbetet utgår från lagstiftning, förordningar och föreskrifter liksom stadens riktlinjer inom området. Granskningar genomförs utifrån en framtagen granskningsmodell som bygger på de kvalitetskriterier Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) tagit fram. Kvalitetskriterierna som används är:

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

Aktuellt granskningstema gällande handläggning av barnärenden valdes ut då Inspektionen för vård och omsorg (IVO) återkommande belyser brister i den sociala barnvården. Granskningens syfte är att se hur handläggningen överensstämmer med lagstiftningens intentioner samt om stadsdelsförvaltningar tillämpar lagstiftningen på ett likställt sätt.

Granskningen omfattar stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Kungsholmen och Spånga-Tensta. Granskningen genomfördes under perioden januari till juni 2021 och inleddes med ett möte med respektive förvaltnings ledning för verksamheten. Vid samtliga enheter togs listor fram ur verksamhetssystemet, avseende utredningar gällande barn 0-12 år. Ärendena som slumpvis valdes ut var aktuella under 2020/2021 och granskningen genomfördes i de digitala akterna utifrån en upprättad granskningsmall. Granskningen är uppbyggd efter stadens riktlinjer och rutiner för barn- och ungdomshandläggning. Totalt granskades 80 ärenden, 20 per stadsdelsförvaltning. Som komplement till aktgranskningen genomfördes en intervju med ledning och medarbetare, med fokus på förhållningssätt och rutiner i arbetet med målgruppen.

I samband med att resultatet från granskningen presenterades av socialtjänstinspektörerna har stadsdelsnämnden efterfrågat en redogörelse för hur förvaltningens rutiner ser ut gällande polisanmälan i ärenden som rör våld mot barn samt hur förvaltningen upplever samverkan med skolan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2021-10-21, i pensionärsrådet 2021-10-25 och i rådet för funktionshinderfrågor 2021-10-25. Synpunkter framgår av protokollen.

Ärendet

Nedan beskrivs en sammanfattning av resultatet i granskningen. Resultatet som presenteras avser alla de granskade stadsdelsförvaltningarna och presenterats utifrån de kvalitetskriterier som använts.

Trygghet och säkerhet

I granskningen framkommer det att i en majoritet av ärendena skedde såväl förhandsbedömningar som utredningar inom lagstadgad tid. Relevanta skyddsbedömningar och utredningsdokument fanns i så gott som alla ärenden.

Den avslutande bedömningen i respektive utredning hänvisade ofta till att vårdnadshavarna inte samtyckte till insats. Samtidigt syntes inte motivationsarbete för att påverka vårdnadshavarens inställning till insats. Detta är ett utvecklingsområde då det skulle kunna innebära att socialtjänstens kärnuppdrag att värna om barn i behov av stöd och skydd inte fullgörs i tillräcklig grad.

Självbestämmande och integritet

I det granskade materialet gjordes barn i hög grad delaktiga i början av processen och gavs möjlighet att uttrycka sin åsikt om det utredningen gällde. Längre fram i processen mattades barnets inflytande tydligt av. I granskningen beskrivs att det är viktigt att socialsekreterarna fortsätter att säkerställa barnets inflytande genom hela ärendets gång, eftersom relevant stöd och skydd till barnet också kan vara avhängigt att barnets rätt till inflytande tillgodoses. Barn som med anledning av låg ålder eller funktionsnedsättning inte kunde delta i samtal hade socialsekreteraren i de allra flesta fall träffat och observerat. I det granskade materialet återfanns också en stor mängd samtalsstödjande verktyg.

Kunskapsbaserad verksamhet

Strukturerade bedömningsinstrument förekom inte i det granskade materialet. I intervjuerna som gjordes i samband med granskningen betonade flera enheter att relevanta bedömningsinstrumentet är efterfrågade. Socialtjänstinspektörerna beskriver att Stockholms stad kommer att erbjuda utbildning i lämpliga bedömningsinstrument inom den närmsta tiden.

Barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning var tydligt överrepresenterade i det granskade materialet. Mot bakgrund av detta beskriver inspektörerna att det finns starka skäl att systematiskt prioritera kunskap, bemötande och anpassningar kopplade specifikt till verksamheten såväl i myndighetsutövningen som vid utförarsidan för dessa barn.

Helhetssyn och samordning

Barnets situation i skolan är en viktig faktor att väga in i bedömningen kring risk- och skyddsfaktorer då en fullgjord skolgång är bland de viktigaste skyddsfaktorerna. Utifrån granskningens resultat konstateras att skolsituationen uppmärksammas men att detta behöver öka och att fokus också tydligare bör ligga specifikt på skolresultaten. När ett barn har kontakt med flera olika samhällsinstanser samtidigt har både socialtjänsten och hälso- och sjukvården en skyldighet att ta initiativ till samordnad individuell plan (SIP). Inspektörerna beskriver att risken annars är att barnets behov faller mellan stolarna och för mycket ansvar för samordning riskerar landa på vårdnadshavaren. Granskningen visar att SIP används i förhållandevis låg grad. Resultatet visar dock att skolan bjöds in att delta vid alla SIP-möten i granskningen. Granskningen avser handläggning under pandemin där ändrade arbetssätt och sjukfrånvaro vid förvaltningarna och i övriga samhället sannolikt har påverkat granskningsresultaten, bland annat gällande antal SIP.

Effektivitet och tillgänglighet

Samtliga enheter framförde att det saknas insatser som erbjuder praktiskt- och socialpedagogiskt stöd för de familjer som av olika skäl har svårt att tillgodogöra sig de familjebehandlande samtal som den interna öppenvården erbjuder. Socialtjänstinspektörerna delar denna uppfattning utifrån vad som framkom i dokumentationen. Det är angeläget att socialtjänsten kan erbjuda insatser som utformas tillgängligt utifrån brukarens förutsättningar och behov.

Socialförvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen beskriver i sitt tjänsteutlåtande i samband med beslut om granskningen att resultat visar på viktiga framsteg; att handläggningen generellt är rättssäker, att arbetet kring att stärka fokus på skolan som skyddsfaktor ger avtryck och att barns delaktighet har ökat i jämförelse med tidigare granskningar. Det framgår också att utvecklingsarbetet måste fortsätta, bland annat för att ännu mer stärka socialtjänstens fokus på skolsituationen samt att

socialtjänsten tidigt ska identifiera och ge stöd till barn med hög risk.

Socialförvaltningen beskriver att arbetet med resultatet från granskningen kommer att fortsätta på stadsövergripande nivå. Inom ramen för de pågående budgetuppdragen sker redan utvecklingsarbete som rör samma teman som de identifierade bristerna; bland annat kring skolsociala team, insatser som stabiliserar skolgång för barn som är aktuella hos socialtjänsten, stärkt samverkan med skolan och den stadsövergripande satsningen Rätt stöd i rätt tid som syftar till att analysera och utveckla socialtjänstens arbete med barn och unga. Likaså finns pågående uppdrag kring att fortsätta stärka barnrättsperspektivet och barns delaktighet. Vidare kommer de olika sakfrågorna i granskningens resultat fortsatt processas i de stadsövergripande nätverken för chefer och medarbetare.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är mycket positiv till att socialtjänstinspektörerna gör regelbundna inspektioner i verksamheterna för att säkerställa att kvaliteten i socialtjänsten är hög och likställig över staden.

Resultatet från denna granskning används i det egna utvecklingsarbetet och delges alla berörda medarbetare. Förvaltningen arbetar aktivt för att säkerställa att barn och unga som har kontakt med socialtjänsten får den hjälp och det stöd de behöver. En omfattande kartläggning pågår gällande barns delaktighet i utredningsprocessen. Granskningens resultat visar likt den egna kartläggningen att barn och unga är delaktiga i hög utsträckning i början av utredningen men att delaktigheten sedan avtar. Förändrade arbetssätt och tydligare information till barn och ungdomar är en del av de åtgärder som planeras för att öka delaktigheten.

I samband med att resultatet från granskningen presenterades av socialtjänstinspektörerna har stadsdelsnämnden efterfrågat information avseende rutiner gällande polisanmälan i ärenden som rör våld mot barn samt hur förvaltningen upplever samverkan med skolan. Nedan följer en kort redogörelse av dessa områden.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Socialtjänstavdelningen

Lindhagensgatan 76
Box 49039
100 28 Stockholm
Växel 08-508 08 000
Fax
kungsholmen@stockholm.se
stockholm.se

Polisanmälan

I granskningsrapporten på sidan 15 framkommer att polisanmälan gjordes i drygt hälften av fallen som rörde våld mot barn. I de 20 granskade ärendena på Kungsholmen rörde fyra våld mot barn. I

dessa gjordes polisanmälan i två ärenden och i två ärenden gjordes det inte.

Socialtjänsten är skyldiga att utreda misstänkta missförhållanden och barns behov av stöd och skydd. Enligt stadens riktlinjer är huvudregeln att brott mot barn skyndsamt bör polisanmälas. Beslut att polisanmäla eller ej samt avvägningar kring detta ska dokumenteras i barnets ärende.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning arbetar utifrån stadens riktlinjer gällande polisanmälan där barn upplevt våld.

När en anmälan om våld mot barn inkommer till förvaltningen görs alltid en skyddsbedömning. Bedömningen visar om barnet är i behov av omedelbart skydd. Vid ärenden som rör barn och våld öppnas alltid en utredning. Grundprincipen är att socialtjänsten gör en polisanmälan när de får kännedom om våld mot barn. Beslut att göra polisanmälan fattas enligt delegationsordningen av enhetschef. I de ärenden där det råder en osäkerhet kring huruvida det förekommit våld eller ej eller frågor kring hur en anmälan skulle kunna påverka barnet tas alltid en kontakt med Barnahus. Barnahus är en verksamhet som arbetar för att hjälpa barn som blivit utsatta för brott. Förvaltningar inom staden har också möjlighet att vända sig dit för konsultation.

Om förvaltningen gör bedömningen att det inte ska göras en polisanmälan i ärendet, efter konsultation med Barnahus, dokumenteras detta i journalanteckningarna. Ett tjänsteutlåtande skrivs sedan fram till sociala delegationen som är de enligt delegationsordningen som fattar beslut om att *inte* göra en polisanmälan.

Samverkan med skolan

I granskningsrapporten har en skrivning gällande förvaltningens samverkan med skolan uppmärksammats. Det handlar om ett stycke i analysen av resultatet som finns att läsa på sidan 26 i rapporten.

”I flera ärenden rörande barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättning och problematisk skolfrånvaro gick socialtjänsten in med familjebehandling, trots att det inte alls framkom oro för barnets sociala situation eller föräldraförmågan. Det förekom bland dessa ärenden fall där skolan uttalat klagade på att det inte fanns utrymme i budget för särskilt stöd utifrån barnets behov, varför socialtjänsten behövde kopplas in. Detta återspeglas i intervjuerna där bland annat Kungsholmens stadsdelsförvaltning

beskriver att socialtjänsten ofta får ta över ansvaret för barn med NPF som inte klarar av att gå i skolan. ”

Förvaltningen vill förtydliga att den lokala samverkan med skolorna på Kungsholmen fungerar bra. När granskningen gjordes fördes en diskussion på ett mer övergripande plan om hur socialtjänsten och skolan tillsammans på bästa sätt kan stödja barn med neuropsykiatriskt funktionsnedsättning och problematisk skolfrånvaro. Barn med problematisk skolfrånvaro är ett gemensamt ansvar mellan skola och socialtjänst. Det är en grupp som många gånger är svår att hjälpa då inga enkla lösningar eller färdiga insatser finns varken inom socialtjänsten eller skolan. I dessa fall är det särskilt viktigt med samverkan och ställer krav på båda parterna att ”tänka utanför boxen”. Forum för detta är bland annat samordnad individuell plan (SIP) på individnivå. På övergripande nivå finns olika former av strategiskt samverkan mellan skolan och socialtjänst och andra aktörer.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Bilagor

1. Socialtjänstinspektörernas kvalitetsgranskning av handläggning av barnärenden 0-12 år

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2021-10-11